

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Медицина және денсаулық сақтау факультеті

Мамандық бойынша білім беру бағдарламасы: «7М10102
Денсаулық сақтау»

«Басқару эпидемиологиясы» курсы бойынша магистранттарға
арналған семинарларға әдістемелік нұсқаулық

Құрастырушы:

Ф.А.Искакова, доцент

Алматы, 2025

Семинарлардың жүйесі: Басқару эпидемиологиясы

Семинар 1: Басқару эпидемиологиясына кіріспе

Оқу мақсаты: Басқару эпидемиологиясын анықтап, денсаулық сақтау қызметтерін басқарудың негізгі функцияларын (жоспарлау, ұйымдастыру, кадрмен қамту, бақылау және бағалау) анықтаудағы оның шешуші ролін түсіндіру.

Негізгі тұжырымдамалар: Эпидемиология мен басқарудың өзара әрекеттесуі; дәлелдерге негізделген басқару; ұйымдық стратегия үшін халықтың деректерін пайдалану.

Басқару қолданысы: Аурухана жүйесі белгілі бір қызмет бағытын кеңейтуді негіздеу үшін жергілікті ауру ауыртпалығы деректерін қалай пайдаланғанын нақты әлемдік сценарийді талдау.

Семинар 2: Басқарғыштар үшін халық денсаулығына кіріспе

Оқу мақсаты: Басқару шешімдеріне халық денсаулығы көзқарасын қолдану, денсаулықтың негізгі детерминанттары мен денсаулықтағы теңдік тұжырымдамасын түсіну.

Негізгі тұжырымдамалар: Халық денсаулығы және жеке тұлға денсаулығы; денсаулықтың әлеуметтік детерминанттары (ДӘД); денсаулық асимметрияларын шешудегі менеджер рөлі.

Басқару қолданысы: Әртүрлі ДӘД-тардың (мысалы, көлік, сауаттылық) бастапқы көмек клиникасының қызмет көрсету деңгейіне әсерін картаға түсіріп, басқарушылық араласуларды ұсыну.

Семинар 3: Басқарудағы жұқпалы аурулар эпидемиологиясы

Оқу мақсаты: Жұқпалы аурулар динамикасы принциптерін оперативтік жоспарлауды, жұқпаларды бақылау бюджеттерін және эпидемияға жол бермеу хаттамаларын басқару үшін пайдалану.

Негізгі тұжырымдамалар: Тасымалдау динамикасы, R_0 (негізгі көбею саны), эпидемиологиялық надзор жүйелері, алдын алу стратегиялары (емдеу, оқшаулау).

Басқару қолданысы: Маусымдық тұмау толқынына дайындықтың құны есептелген жоспарын әзірлеу, кадрлармен қамтуды, материалдармен қамтамасыз етуді және қосымша сыйымдылықты қарастыру.

Семинар 4: Жұқпалы емес аурулардың (ЖЕА) эпидемиологиясы

Оқу мақсаты: Ұзақ мерзімді күтім қызметтерін, созылмалы ауруларды басқару бағдарламаларын және алдын алу бастамаларын жоспарлау үшін ЖЕА ауыртпалығы мен

тенденцияларын түсіндіру.

Негізгі тұжырымдамалар: ЖЕА-ның жаһандық және жергілікті ауыртпалығы; көп факторлы этиология; денсаулық сақтау жүйелері үшін салдарлар (шығын, күрделілік, күтімнің үздіксіздігі).

Басқару қолданысы: Аурудың таралуының эпидемиологиялық болжамдарына негізделген, қант диабетін басқаруға арналған құндыққа негізделген күтім топтамасының жобасын әзірлеу.

Семинар 5: Халық денсаулығының көрсеткіші ретінде аурушандық

Оқу мақсаты: Қоғамдық денсаулық қажеттіліктері мен қызмет сұранысын бағалау үшін аурушандық өлшемдерін (инциденттілік, таралу) есептеу, түсіндіру және қолдану.

Негізгі тұжырымдамалар: Нүктелік және кезеңдік таралу; инциденттілік тығыздығы; аурушандық деректерінің шектеулері; дерек көздері (сауалнамалар, тіркеулер, ЭДЖ).

Басқару қолданысы: Белгіленген популяцияда гипертония сияқты өсіп келе жатқан ауру үшін науқастардың қажет сапары мен мамандарға жолдамаларды болжау үшін таралу деректерін пайдалану.

Семинар 6: Өлім-жітім, тәуекелді түзету және әділ салыстыру

Оқу мақсаты: Өлім-жітімнің негізгі деңгейлерін есептеп, провайдерлер немесе популяциялар арасындағы нәтижелерді әділ салыстыру үшін тәуекелді түзету әдістерін қолдану.

Негізгі тұжырымдамалар: Жиі, нақты және стандартталған өлім-жітім деңгейлері; тәуекелді түзету (мысалы, APR-DRG, Elixhauser Коморбидтік Индексін пайдалану); «ұқсасты ұқсаспен» салыстыру.

Басқару қолданысы: Науқас құрамының айырмашылықтарына байланысты шынайы өнімділіктен тыс нүктелер мен айырмашылықтарды анықтау үшін аурухананың әртүрлі бөлімшелері үшін тәуекелге түзетілген өлім-жітім есептерін талдау.

Семинар 7: Денсаулық сақтауды жоспарлау және қажеттіліктерді бағалау

Оқу мақсаты: Стратегиялық жоспарлау үшін негіз ретінде эпидемиологиялық деректерді пайдаланып, жүйелі қоғамдық денсаулық қажеттіліктерін бағалауды (ҚДҚБ) жүргізу.

Негізгі тұжырымдамалар: ҚДҚБ қадамдары; активтерді картаға түсіру; сандық және сапалы деректер синтезі; басымдықтарды белгілеу әдістері.

Басқару қолданысы: Топтарда нақты қоғамдастық үшін ҚДҚБ-ның атқарушы

қорытындысын жазыңыз, эпидемиологиялық негіздемемен алғашқы 3 басымдықты анықтаңыз.

Семинар 8: Күтім сапасын өлшеу және басқару

Оқу мақсаты: Өнімділікті қадағалау мен жақсарту үшін эпидемиологиялық принциптерді пайдаланып сапаны өлшеу таблонын әзірлеу және енгізу.

Негізгі тұжырымдамалар: Донабедиан үштігі (Құрылым, Процесс, Нәтиже); негізгі сапа көрсеткіштері (АЖІЖ, қайта жатқызулар); эталондық салыстыру; тексеру және кері байланыс циклдары.

Басқару қолданысы: Жаңа жүрек-қантамыр хирургиясы бағдарламасы үшін тиісті сапа көрсеткіштерін таңдап, деректер жинау және есеп беру жоспарын ұсыныңыз.

Семинар 9: Медицинаны дәлелдерге негізделген басқару

Оқу мақсаты: Емдеу жолдары мен ресурстарды пайдалану туралы хабардар басқару шешімдерін қабылдау үшін клиникалық дәлелдерді, науқастардың таңдауын және операциялық контексті біріктіру.

Негізгі тұжырымдамалар: Басқаруға қолданылатын ДНБ-ның үш таянышы (дәлелдер, клиникалық шеберлік, науқастардың құндылықтары); клиникалық тәжірибе жөніндегі нұсқаулар.

Басқару қолданысы: Жаңа, қымбат онкологиялық дәрі туралы формулярлық шешім қабылдау үшін бағалау және қабылдау үшін Фармация және терапия комитетінің (ФТК) хаттамасын әзірлеу.

Семинар 10: Дәлелдер іерархиясы және бақылаулық зерттеулер

Оқу мақсаты: Тиімділік пен қауіпсіздік туралы басқарушылық сұрақтарға жауап беру үшін бақылаулық зерттеулердің (когорталық, оқиға-бақылау) күшті жақтарын, шектеулерін және пайдалылығын сыни бағалау.

Негізгі тұжырымдамалар: Дәлелдер пирамидасы; зерттеу дизайнының жарамдылығы; бақылаулық деректерде шатастыруды анықтау; нақты әлемдік дәлелдер (НӘД).

Басқару қолданысы: Аурухана процесін науқас нәтижелерімен байланыстыратын бақылаулық зерттеуді сынға алыңыз, оның шатастыру әлеуетін және ұйымыңызға қолданылуын бағалаңыз.

Семинар 11: Клиникалық сынақтар және себептік қорытындыны түсіндіру

Оқу мақсаты: Басқару шешімдерін қабылдау үшін Кездейсоқтандырылған Бақыланатын Сынақтардың (КБС) нәтижелерін жарамдылыққа тәуекелдерді түсіне отырып, декодтау.

Негізгі тұжырымдамалар: КБС дизайны (кездейсоқтандыру, соқырландыру, бақылау); ішкі және сыртқы жарамдылық; шатастыру, әлеуетті ауытқу, әсерді өзгерту.

Басқару қолданысы: Жаңа хирургиялық құрылғы туралы КБС-ны бағалаңыз. Сынақ популяциясын ауруханаңыздың науқас құрамымен салыстыра отырып, нәтижелер негізгі капиталды инвестицияны қолдайтынын шешіңіз.

Семинар 12: Эпидемиология және қаржылық басқару

Оқу мақсаты: Халықтың ауру тенденциялары әртүрлі төлем модельдерінде денсаулық сақтау қызметтерін пайдалануды, кіріс болжауын және қаржылық тәуекелді қалай турадан-тура қоздыратынын түсіндіру.

Негізгі тұжырымдамалар: Капитация және қызмет үшін ақы; тәуекел пулдары; бюджеттеу үшін болжамды модельдеу; актуарлық ғылымдағы эпидемиология.

Басқару қолданысы: Артрит таралуының өсуімен қартаю популяциясының ортопедиялық қызмет желісіне қаржылық әсерін (кіріс және шығын) болжау.

Семинар 13: Құн-тиімділік талдауы (ҚТТ)

Оқу мақсаты: Ресурстарды бөлу шешімдерін хабардар ету және денсаулық сақтау араласуларының құнын салыстыру үшін негізгі ҚТТ жүргізу.

Негізгі тұжырымдамалар: Шығындар (тікелей, жанама), нәтижелер (СОЖҚ, ұтылған өмір жылдары), Инкременттік Құн-Тиімділік Коэффициенті (ИҚТК), құн-пайдалылық талдауы.

Басқару қолданысы: Ауру үшін екі скрининг стратегиясының жеңілдетілген ҚТТ-сын орындаңыз, ИҚТК есептеңіз және жабу ұсынысы жасаңыз.

Семинар 14: Клиникалық эпидемиология және шешім қабылдау талдауы

Оқу мақсаты: Саясат деңгейі мен жеке клиникалық басқару шешімдерін хабардар ету үшін клиникалық эпидемиологиялық құралдарды (болжамды ережелер, шешім ағаштары) қолдану.

Негізгі тұжырымдамалар: Болжамды мәндер, ықтималдықты қайта қарау, диагностикалық тест шектері; қарапайым шешім ағаштарын құру және талдау.

Басқару қолданысы: Кеңінен таралған скрининг бағдарламасын енгізу және мақсатты жоғары тәуекелді тәсілді салыстыру саяси таңдауын талдау үшін шешім ағашын пайдалану.

Семинар 15: Эпидемиология және көшбасшылық

Оқу мақсаты: Эпидемиологиялық тұжырымдамаларды коммуникация, жақтау, этикалық

сақтау және деректерге негізделген мәдениетті құру көшбасшылық құзыреттеріне синтездеу.

Негізгі тұжырымдамалар: Деректерге негізделген көшбасшылық; тәуекел мен белгісіздікті әртүрлі мүдделі тараптарға (басқарма, қоғам, қызметкерлер) жеткізу; халық деректерін этикалық пайдалану; дәлелдерге негізделген саясатты жақтау.

Басқару қолданысы: Қорытынды капстоун рөлдік ойыны: Денсаулық сақтау директоры ретінде, қалалық кеңеске белгілі бір денсаулық сақтауға қаржыландыру бастамасын жақтау үшін эпидемиологиялық деректерді пайдалана отырып, сенімді брифинг дайындаңыз, ықтимал қарсы пікірлерді қарастырыңыз.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Managerial Epidemiology: Cases and Concepts, 4th Edition, by Steven T. Fleming Editor). - 632p.

//chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lib.zu.edu.pk/ebookdata/Epidemiology/Managerial%20epidemiology%20_%20cases%20and%20concepts-by%20Steven%20T.%20Fleming.pdf

2. Применение методов статистического анализа для изучения общественного здоровья и здравоохранения. Под редакцией В.З.Кучеренко. Учебное пособие для ВУЗОВ.

Изд..группа

Гэотар-Медиа.-2007.-245 с.